„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
ШЕСТ ПУТА НА НЕДЕЉУ
осим на дан после свеца.

Претплата и огласи
шаљу се администрацији,
а рукописи
Уредништву „БРАНИКА“
у НОВИ САД.

Рукописи се не враћају.

Број телефона 71.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“
на годину: К 24 или 30 дин.
на по године: К 12 или 15 дин.
на четврт год.: К 6 или 7½ дин.

Поједини бројеви стају
10 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 12 потура од реда
ситних слова.

Уредништво и администрација
»Браника« налази се у кући у
хлебарској улици бр. 20.

Број 182. У Новом Саду, у четвртак 12. (25.) августа 1904. Година XX.

На почетку школске године.

Још за који дан, па ће се отпочети нова школска година, те ће и опет почети нов живот, нове наде и нови јади. Ђаци поново крећу на посао, учитељи чине нове припреме, а родитељи иду на сусрет новим теретима. Па и ако ова ствар изгледа тако обична, и ако бива само оно што је бивало лане и што ће бивати и до године, то ипак заслужује, да се о свему озбиљније промисли. Тренутак, кад дете треба да после основне школе гледа куда ће, врло је важан, често судбоносан. То највише бива у почетку школске године, кад се обично деца упућују на потоњу стазу живота. У тим тренутцима често се деца одгурну са праве стазе на странпутицу, и та погрешка тешко, претешко се даје исправити. Ти после кукају и наричу, али без помоћи и наде. А то бива с тога, што многи и против своје воље мора да се одаје „на школе“, само да буде „господин“, па после рамље у школи, а богме доцније и у животу. С тога би у тима приликама требало пазити, па децу давати на оно, за чега су она по природи својој.

Па поред свега тога код нас се баш наопако ради, јер се код нас при одређивању позива не узима за мерило способност и воља детиња, него се гледа на велико. Према томе сви то грабе да своју децу дају на науку, а какав ће бити крај, то је, наравно, девета брига. И ту онда наступа троје, а наиме: мука дечија, кубура родитељска и штета појединаца и целога народа.

Поред толиких силних жртава, које за школу неспособна деца подносе, морају да подносе такођер и родитељи жртве, које се скоро не могу ни измерити. Та ми знамо, да дечје школовање стаје новаца, а знамо и то, да међу родитељима, који школују своју децу, има много сиромашних људи. Па шта бива? Бива то, да жртвују и последњи новчић на школовање своје деце, па кад то више не иде, онда се лепо продаје и најнужније. Па још и Боже помози, ако дете успе у школи, али како је онда, кад родитељ потроши на дете и последњу пару, па ово после само умножи број пролетара?

Понављамо и опет: *Не гоните силом децу у школу, ако нису за њу!* Данас и код нас Срба има већ хиперпродукције у школованим људима — има сувише „господе“, која се муче у животу, да не може горе бити. Колико би деце више користило и родитељима и народу, да су отишла другим путем а не „на науке“! Колико и колико би њих били као одрасли људи *вредни ратари, занатлије* и *трговци*, те би били сретни људи и лепо би користили себи и свом народу, а не би поред господовања гладовали! Та ми знамо, да наш народ иде у натраг баш због тога, *што су му странци пограбили занате и трговину* и што не разуме право газдинство. И тако видимо да наш народ скоро и најобичније ствари мора да купује од страних занатлија. Ми имамо: ћурчија, кабаничара, чизмара, бербера, ковача и колара. Ето, то је све, а све оно друго је у страним рукама, те нам дају за скупе новце, а ми лепо гледамо скрштених руку, како нам односе нашу муку. Па тако исто стојимо и са трговином, јер има много њих, који нису своме послу дорасли, те их онда странци потискују једног за другим. Грдна је погрешка наших родитеља, што мисле, да је трговина нека инферијорна, нека подређена струка у животу. Та данас у трговини треба имати и вештине и спреме више него у каквој канцеларији и зато ми Срби и пропадамо на пољу трговине, што на њу дајемо ону своју децу, која пропадну у школи. То је грдна погрешка.

И тако зараду нашег народа носе странци, који нас после туку у главу, јер знамо, да је новац моћ. И ето, ту моћ им дајемо ми, што је заиста крајња лакомисленост.

Српски родитељи, ово не треба да вам ми говоримо сваке године: то можете и сами видети да је тако. Зато *пазите и добро отворите очи, куда ћете са својом децом на почетку школске године.* Не трпајте их силом у „господу“, да после не буду и умни и материјални богаљеви!

Р.

† Професор Петар Марковић.

У јучерашњем броју „Браника“ донели смо тужан глас да је млади професор новосадске гимназије Петар Марковић у наступу душевне поремећености скочио у Дунав и утопио се. По нашему обећању доносимо у данашњем броју неке црте о животу и раду младога покојника.

Петар Марковић рођен је у Срему, у селу Нерадину 1875. г. Свршивши основну школу пређе у Карловце где сврши гимназију. Јоште као гимназиста показивао је млади Марковић особиту вољу према историји, а поред тога отпочео је он у гимназији да се бави питањима из области социјалних наука.

Дошавши у Загреб дао се он свом снагом на изучавање историје и географије, слушајући марљиво предавања Смичикласа, Нодила, Клаића и Храниловића. Поред опће историје њега је нарочито занимала повест Југословена, па је стога прионуо да се у семинарима код Калића и Смичикласа добро методички спреми за будући рад на пољу домаће историје. Јоште као ђак треће године израдио је он врло добру семинарску радњу о изворима за долазак Словена на Балканско Полуострво у VI. веку.

Поред студија на историји пратио је Марковић са особитом пажњом радове чешкога професора Масарика, који беху од толика утицаја на васпитни правац чешке

ЛИСТАК.

Змајеви стихови.

У песмама знаменитих песника само онда у потпуној мери уживамо и осећамо оно, што су сами песници осећали, кад их у оригиналу читамо. Јер ма како верно и вешто преводилац превео какву лепу песму, ипак, ретко ће кад превод достићи оригинал. Све је ту, — а опет нешто фали.

Изузетак су, разуме се, они преводиоци, који су већ и сами славни песници. Но такав превод, један н. пр. Змајев превод, — то ни није превод, већ прерада, препев.

Познато је, да скоро сваки Змајев превод на неким местима надмаша оригинал.

Но ретко да ће коме преводиоцу Змајевих песама испасти за руком да достигне, а некмоли да надмаша оригинал. Преводилац Змајевих песама може се Змају у неколико приближити. Но достићи га је врло тешко, — скоро немогуће.

Узрок томе, што је Змаја тешко преводити, — то су *његови стихови.*

И ако стихови не чине песму, и ако су стихови у песми нешто споредно — то не смемо рећи код Змаја.

Јер, лако се може опазити, да кад би од једне Змајеве песме одузели стихове, кад би је у прози препричали, — та би песма много изгубила. Но нека нико не помисли, да је томе узрок то, што су стихови код Змаја главно, а песма по себи не вреди много. То никако. Већ узрок је сасвим прост: што су Змајеви стихови необично лепи. Змајеву песму кад би у прози препричали, она би по себи остала лепа, врло лепа. Но они лепи стихови, који скоро код сваке Змајеве песме тако рећи *упадају у очи*, они чине ту песму још много лепшом. Стихови Змајеви брилирају у његовим песмама, — песма би, дакле, много изгубила, кад би јој се стихови одузели, — и ако би и без тога била лепа.

Код свију врста његових песама то се јасно види. То се види код сатиричких, код дечијих, но најлепше се види код љубавних песама његових.

Колико се човек у оном најлепшем Ђулићу Увеоку «Кад сам био на твом гробу...» ражалости оном ганутљивом садржином, колико га узбуди, а уједно и задиви она генијална замисао, — толико га опет заносе они лепи стихови, и човек осећа оно, што је песник осећао, — он ужива у тој песми:

Кад сам био на твом гробу
Замириса мир босиљка
А мени се причу гласак:
„Шта ми ради моја Смиљка?“

Твоја Смиљка, сиротанка
Још не може ногом стати,
А отац је зборит' учи —
Прва реч јој биће: Мати!

Кад узмогне ногом стати,
Кад научи матер звати,
Довешћу је гробу твоме,
Ту нек каже: Мати, мати!

Ох како ће на те гласе
Црна гуја јада мога
Упити се, стегнути се
Око срца рањенога;

Па ће можда смртним стегом
Раздробити сву теготу, — —
Ви'ш, како су лепи нади
Што ме држе у животу.

— — — — — — — — — —

Тај потпуно једнак акцент код сликова у тој песми тако годи уху, — да што је човек више чита, све се теже одваја од ње.

Како се то лепо види и код његових песама, што је деци намењио. Како су само (поред лепих мисли) лаки и неусиљени стихови у Змајевом Поздраву деци, кад је (год. 1898.) по други пут покренуо »Невен«:

Кад желите, нека буде
„Невен“ вам се опет јавља
А пре свега, он вам жели
Души, телу свежа здравља.

омладине. Под утицајем тога рада развио беше он особиту делатност у колу загребачке универзитетске омладине, упућујући је и спремајући за живот, јер је свагда истицао да од образоване и поштене интелигенције много зависи читав напредак народни.

Године 1900. у јесен изабра га патронат новосадске гимназије за суплент-професора. Чим је дошао у Нови Сад осетило је млађе коло српске интелигенције да су у Марковићу добили одличну снагу како за књижевни тако и за опћи културни рад. У Новом Саду отпочиње Марковић да фактично примењује на живот оне идеје, за којима се заносио свим жаром кроз читаво време свога школовања. Поштен до крајности и смео да своје уверење отворено исказује свугде и на сваком месту, отпочео беше он рад и речју и делом да користи своме народу. Загледавши мало боље у наше политичке и друштвене прилике констатовао је он опадање наше за последњих тридесет година. У расправи „Досељавање странаца у вези са нашим слабим множењем“ (у другој свесци Покрета) црта Марковић етнографско стање Јужне Угарске крајем XVIII. века, те поредивши га са садашњим, констатује веома убедљиво наше очито пропадање. Он се даје на посао да пронађе узроке због чега је тако, те с особитом тачношћу наводи унутрашње и спољашње узроке, који су довели до овако мизерна стања. Но он не губи наде. Он је тврдо убеђен да мора поћи на боље, само препоручује организацију на свима гранама народног живота. У ту сврху ствара он са још неколико пријатеља Омладинско Коло у Новом Саду, утичући да се здраве и спасоносне идеје што даље рашире у разне слојеве народа. Са особитом вољом и љубављу опћио је он са великошколском омладином, саветујући јој да се клони странчарења и упућујући је камо ваља да пође ако хоће да користи народу.

Но поред рада у школи и животу није занемарио Марковић ни науку. Положивши с успехом професорске испите у Загребу, доспео је он да публикује у Летопису Матице Српске расправу *„Одношаји између Србије и Угарске год. 1331.—1355.“*. Пре Марковића бавио се одношајима између цара Душана и краља угарског Лауша Великог руски научник Флорински. Професор Марковић у споменутој радњи употребио је множину извора, нарочито угарских, те је према томе и слика Душанова рада испала много тачнија и јаснија. Флорински је наиме тврдио да је цар Душан у погледу односа према Угарској и Босни показао много мање енергије и мање интереса него према Византији. Но проф. Марковић долази сасма с разлогом до другога резултата а наиме, да се цар Душан не само интересовао за српске крајеве на Северозападу, него је шта више ступио у офанзиву према круни угарској, тежећи свом снагом да Мачву прикључи дефинитивно својој држави, а покушавајући да свој утицај ојача у Босни, па чак и у Далмацији. Расправа ова одликује се особито тиме, што су у њој узроци, ток и последице догађаја изнесени врло јасно и убедљиво. У опће се код Марковића опажао особити смисао за генерализацију.

На основу ове врсне расправе, о којој се ласкаво изразио најбољи познавалац балканске историје, проф. К. Јиречек, изабран је пок. Марковић за члана Књижевног Одељења Матице Српске, којој је нарочито много помагао као вредан сарадник њенога календара.

Покојник је отпочео био прикупљати грађу за расправу о одношајима Србије према Угарској под царем Урошем, али на жалост нагла и изненадна смрт прекиде му све планове.

Велика је и грдна штета што се овај млади живот тако рано угасио. У нас је веома мало радних и несебичних људи, те ће се губитак Петра Марковића дуго и много осећати. Вечан спомен нека је младом покојнику који је свој род толико жарко љубио! Слава му!

—*α*.

Тим и моја стара душа
Неки терет скида, збаца
Дочеко је стари Чика
Ново коло читалаца (и т. д.)

Речи су сасма обичне, све је тако просто, — па како је лепа песма!

Из тога се сад најбоље види, је ли се Змај мучио, кад је »ковао стихове«. Управо, може се рећи: он их тресе из рукава.

О натезању или таком чему, — нема ни спомена код Змаја. Змај пева лако, лепо, — то му је урођено.

Ретко ћемо код кога песника видети, да располаже са таквим стихом, с каквим је располагао Змај.

Зато само и може један такав песник тако омилети у народу, који поред лепих песничких мисли даде песми својој још и леп спољашњи облик.

*

Бранко, Јакшић и други велики песници и ако нешто имају са Змајем заједничког, — и ако су у нечем и већи од Змаја, — у том се погледу не могу са Змајем упоредити. Змај је ту јединствен. Подражавати му у томе могу многи, али достићи га не може нико.

Нови Сад, 1904. **Ж. О.**

Руско-јапански рат.

Поносом се надимају груди сваког Руса при помисли на *порт-артурске орлове*, те јунаке над јунацима, који беспримерном храброшћу и вештином одбише све досадашње безбројне јуришe жутих нападача. Овакe сјајне одбране једног града не познаје ратна историја. Ево већ четири месеца, како Јапанци као слепи, са бесомучном храброшћу јуришају на порт-артурска утврђења, бомбардују град из тешких опсадних топова, који ригају паклени огањ, али јуришe сјајно одбијају пешаци, а одважне руске артиљеристе из оних грдосија од топова, што се налазе на утврђењима и у панцирним кулама, што се окрећу, тачном ватром бришу јапанске позиције и батерије, јер је у предњем терену већ од пре тачно измерено одстојање сваке важније тачке. Јапанци су до сада по цену ужасних жртава освојили неколико важних позиција, са којих могу да домаше гранатама стару артурску варош, али нису до сад могли да освоје ниједан, па ни најистуренији фор (утврђење), и ако у Порт-Артуру буде још за 2—3 месеца хране и џебане, неће јапанска нога никад ступити у поносити Артур — мада је Микадо заповедио да га освоје до 10. (23.) о. м. — јер ће дотле и на манџурском ратишту да се промени положај. Јапанској опсадној војсци пред Порт-Артуром мора се признати, да чини чуда од храбрости и хиљадама њих гине тамо, али Порт-Артур стоји као непомична стена.

Кад су видели, да јуришима и бомбардовањима, који су од 3. (16.) до укључно 7. (20.) о. м. непрестано трајали, ништа не могу да науде силном руском граду, јапански начеоници генерал *Нодзу* и адмирал *Того* послаше ноћу 3. (16.) о. м. генералу Стесељу једног генералштабног мајора као парламентера с писмом, у ком позивају Стесеља да преда Јапанцима град под условом: *да гарнизон слободно с оружјем и заставама може изићи из града и прасаједини ти се војсци генерала Куропашкина, али да се руска порт-артурска ескадра, која је још у луци, неповређено преда Јапанцима*, а то би били: „Ретвизан“, „Севастопољ“, „Победа“, „Пересвјет“, „Полтава“, „Бајан“ и „Палада“ са 4 канонијере и 12 торпиљера.

Генерал *Стесељ*, кад доби ту понуду јапанску, силно се наљути и са усана овог храброг Руса са немачким именом слети многа оштра руска псовка. Први пут изгуби Стесељ своју обичну сталну хладноћу и мирноћу, коју не губи ни у сред страшне рике топова и кише граната и шрапнела. Кад се мало смирио, рече Стесељ:

— То јапанско писмо, којим се позивам на предају, *проста је бљушава шала!*

Стесељ се врло учтиво понашао према јапанском мајору, али му је одговор био енергичан. Онда јапански мајор стаде молити Стесеља за *тродневно примирје*, да покупе лешеве, који су већ натрули и смрде, те да их спале. Стесељ *није* хтео ни да чује за то примирје, знајући да лукави Јапанци та три дана не би употребили само на скупљање погинулих, него и на друго, што би Јапанцима много користило, а Русима врло шкодило. И тек што је јапански парламентер, који се тако празних руку вратио био ван руских линија, Стесељ нареди канонаду из свих топова на јапанске позиције. То беше руски одговор на уочну јапанску понуду. Генерал Нодзу одмах нареди општи јуриш, али Руси овај *после страховите борбе сузбију*. Од тога доба Јапанци *сваки дан јуришају* на Порт-Артур, и на левом крилу су се мало примакли тврђави, али на десном крилу су Руси отели натраг позицију Палунгчанг, коју су Јапанци дан пре освојили.

Цео свет, па и најзатуцанији јапански пријатељи диве се беспримерном јунаштву руске војске у Порт-Артуру, којој нека је част и слава!

Грозоте у борбама око Порт-Артура.

Руски војени инжењери су се користили свима изуметцима модерне технике, да што боље заштите град. Најстрашнија су им одбранбена средства тако звани *фугаси* и *лагумови* пред појединим утврђењима. Све је то напуњено динамитом и другим најјачим експлозивним материјама, те кад Јапанци, који не знају где су ти лагумови, нађу на њих, са утврђења је доста само притисак прстом на електричку дирку и *чишаве колоне јапанске лете у ваздух*, да за тренут-два поље покрије маса растргнутих и измрцварених људских удова! При јуришу 2. (15.) о. м. једна јапанска колона од *једне* пешадијске *бригаде, два ескадрона коњице и једне батерије* нађе на тако минирано земљиште испред једног утврђења, које је та колона имала да нападне. *Руси запале фугасе и лагуме, те сва та јапанска колона оде у ваздух.* Грозно беше погледати хиљаде измрцварених јапанских лешева. *За неколико секунада та се јапанска колона претвори у гомилу меса!* То је ужасно утицало на дух јапанске опсадне војске и зато је генерал Нодзу послао Стесељу ону понуду, која је тако оштро одбијена.

Некоји телеграми јављају да су Јапанци покушали да се заштите од руских фугаса и лагумова тиме, што су пред собом терали велике чопоре волова, не би-ли тиме довели мине пре времена до експлозије. Али то ратно лукавство јапанско није упалило. Руси лепо похваташе волове, те сад бар имају у изобиљу свежег меса, а фугаси и лагумови остадоше читави да дочекају Јапанце.

Поморски бој код Цушиме.

Намесник генерал-ађутант *Алексејев* јавља 4. (16.) о. м. цару *Николи* ово:

„Најпонизније износим пред Ваше Царско Величанство кратак извештај начеоника крстаричког одељења, које се вратило 3. (16.) о. м. у Владивосток са крстарицама „Россія“ и „Громобой“:

„„1. авг. у $4^1/_2$ с. у зору дођем с крстарицама „Россія“, „Громобой“ и „Рјурикъ“ к паралели Фузана, 42 миље од овог, а од северне куле светиље острва Цушиме 36 миља, где сам се окренуо на запад и на скоро видим на 8 миља северно јапанску ескадру оклопљених крстарица, која иђаше паралелним правцем е нама, а састојала се из 4 брода „Иватина“ типа. Скренувши лево и давши пуни ход, узмем правац к северо-истоку, да бих по могућству изишао на дебело море. Непријатељ, имавши у почетку бржи ход, такође одмах скрене, упути се паралелним правцем и примора ме да примим бој, који отпоче у 5 сати ујутро с растојања више од 60 кабела. Наскоро се из пролаза с југа указа крстарица II. кл. типа „Нанивина“, која долазаше да се сједини с непријатељем. Непријатељ, опазивши моју намеру да се пробијем на северо-исток на отворено море, стаде скретати правац на нашу страну и тиме поремети извршење нашег маневра, услед чега, изабравши згодан тренутак, брзо скренем на десно и пустим се на северо-запад, рачунајући, да отпловим на север док не дођем корејским обалама. Тај маневар није био опажен за времена и кад појачасмо ход до 17 чворова, појави се потпуна вероватност да ће поћи за

руком. Али не прође ни пет минута, а крстарица „Рюрикъ“ изиђе из строја и даде знак: „Крма не дејствује“, због чега му подигнем знак: „Машинама крманити“ и продужим ићи пређашњим правцем. Не добивши на тај знак одговора и видећи, да су све јапанске крстарице усредсредиле своју ватру на „Рюрикъ“-а, све моје маневрирање после тога имало је само ту цел, да му се даде могућност да поправи своју повређену крму, привлачећи на себе сву ватру непријатељску да заштитим „Рюрикъ“-а. У то време опажене су још две крстарице II. и III. класе, што ћаху да се сједине с непријатељем. На „Рюрикъ“-у се диже сигнал: „Не могу да се управљам.“ Маневришући испред њега дао сам му могућности, да оде на две миље у правцу према Корејској обали, па како је сигнал, који му је око 8 сати подигнут: „Ићи у Владивосток.“ поновио и дошао у потребни правац, имајући при том брз ход, што се видело по пени на кљуну му, ја с крстарицама „Россія“ и „Громобой“ коначно пођем на северозапад, цело време борећи се с непријатељем, који узе паралелан правац и држаше се од нас на растојању од 32—42 кабела. У то време се „Рюрикъ“ налазио од нас југо-западно на 3—4 миље. На том месту бој је трајао пуна два сата и нама су нанесене знатне оштете: На крстарици „Россія“ пробијено је 3 димњака, што сметаше да се добро држи пара, и поремећено је 3 казана. Око половине деветог сата „Рюрикъ“ стаде јако заостајати и наново се окрене кљуном од обале. Видело се да су обе крстарице 2. класе, што су се присајединиле, заметле с њим бој, после чега се он брже поче губити из вида, али како се адмирал Камимура с четири оклопљене крстарице неодступно држао на равно с нама и тако се удаљавао од „Рюрикъ“-а, то сам ја наставио бој на том месту, одвлачећи непријатеља даље на север у нади, да ће „Рюрикъ“ изићи на крај са два саразмерно слаба непријатеља, и исправив оштете на крми, моћи сам доћи у Владивосток.

Мало пре 10 с. непријатељ отиде на растојање од 42 кабела и отвори најубитачнију ватру за све време боја, што је изазвало утисак, е ће он после тога јуришати на нас, но на опште чуђење у 10 с., пуцајући плотунима, цело одељење оде од нас, прекинувши ватру после жестоког боја од пет сати. Одмах сам стао пребројавати губитке и оштете. На „Росији“ беше у подводном делу и на воденој линији 11 рупа, а на „Громбоју“ 6. Губитак флотских официра на обе крстарице *превазилазио* је *половину целог састава*, а губитак нижих чинова достигао је 25%. С обзиром на наведене околности никако не беше могуће обновити бој вративши се на место растанка с „Рюриком“, који се налазио најмање 30 миља на југ. Морало се, корпетећи се тихим временом, зауставити машине, на брзу руку исправити главне дере и ићи у Владивосток.

На крстарици „Россія“ *убијен* је капетан 2. ранга *Берлински*, *рањени* су: лајтнант *Иванов* 2-и, *Петров* 10-и, мичмани: *Домбровски*, барон *Аминов*, *Колоколов* и *Леман;* на „Громобоју“ су *убијени:* лајтнанти *Браше* и *Болошников*, мичмани: *Гусевић* и *Ташаринов*, *рањени:* капетан 1. ранга *Дабић* — тешко, *Владислављев*, *Бачков* и мичман *Руденски* — лако; пригњечени су: лајтнант *Молас* и мичман *Орлов:* нижих чинова на обе крстарице *убијено* је 135, *рањено* 307. Погинули сахрањени су, осим капетана 2. ранга Берлинскога, у мору.

На послетку сматрам за дужност да посведочим јуначку службу и ревност у дужности официра и нижих чинова одељења; беху то гвоздена створења, која не знађаху ни за страх ни за умор. Ступивши у бој управо иза сна без икаква јела пре тога, они су се на крају петосатне борбе борили с истом енергијом и сталношћу, као и у почетку њену.“

Том рапорту начеоника одељења сматрам за своју дужност да јавим Вашем Царском Величанству, да сам се, прегледавши лично крстарице, све оштете од дејства непријатељских ђулади и после претрпљених губитака у личном саставу, могао уверити, у како високом степену је у том неједнаком бој са надмоћном силом непријатељском лични састав својом сталношћу, храброшћу и самопрегорењем извршио своју дужност.“

„Новое Время“ вели, да је ова поморска битка била најупорнија и најкрвавија од свих поморских битака у овом рату.

Како „Дели Телеграф“ дознаје из Токија, у бој између владивосточке ескадре и ескадре адмирала Камимуре Јапанци су изгубили 2 официра и 42 морнара *мртвих*, 7 официра и 48 морнара *рањених*. — Јапанци до сада нису ниједанпут казали *истину* кад су говорили о својим губитцима, па ни овога пута нису казали истину.

Руси се спремају за зимски рат.

Париски «Еклер» доноси из Харбина ово саопштење: Руска влада је наредила, да се журно спремају у Харбину станови, у којима ће трупе провести преко зиме. Сад се у највећем јеку зидају 60 касарна за 60 пукова. Тако исто подижу се и велике болнице од дрвене грађе, које су нарочито удешене за зиму и у Харбин су донесене у расклопљеним деловима, који се сад нагло састављају. На сајму у Нижњем Новгороду војена управа је купила све кожухе, што су били донесени на продају и још је наручила огроман број кожуха и јагњеће коже, да се до извесног рока мора ликеровати.

Политички преглед.

— **Комб и Плеве.** Под тим насловом доноси бечка „Рајхспост“ ову белешку: „Немачка стоји далеко иза Француске у борби за слободу и културу!“ узвикује чивутски „Берлинер Тагеблат“. То исто читамо у бечким чивутским листовима у погледу Аустрије. У небројеним чланцима ставља се културна борба Француске као образац за Аустрију. А сад противна слика: Плевеов поступак против Чивута у Русији, који по строгости ни близу није као Комбови поступци против калуђерских редова, та иста чивутска штампа приказује као најстрашнију тиранију, због које је Плеве заслужио бомбу, која му је откинула главу с трупа и тело му растргла.“ Чивутима је, наравно, по вољи кад се што предузима против хришћанеких установа, али кад Русија у интересу свог хришћанског становништва скучи Чивуте, онда се диже граја у чивутској штампи.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 11. августа 1904.

— **Парастос Змају-Јовану Јовановићу у Новом Саду.** Задруга Срба Занатлија Новосађана приредила је парастос нашем неумрлом песнику и великану Змају-Јовану на Преображење после литургије у алмашкој цркви новосадској. Занатлиско певачко друштво „Невен“ појало је тога дана на литургији а за тим на парастосу Змају-Јовану, складно и на потпуно задовољство присутног побожног света. При опелу чинодејствовали су три новосадска свештеника са ђаконом. Било је одабраног света. Између осталих ваља нам споменути: г. Миту, брата Змај-Јовиног са госпођом и братаницу покојникову, госпођицу Лепосаву. Па онда, подградоначеоника вароши Новог Сада, г. Владу пл. *Страшимировића*, Др. М. *Полиша-Десанчића*, управитеља срп. велике гимназије новосадске г. Васу *Пушибрка* са професорском колегијом, секретара „Матице Српске“ г. Дра. Милана *Савића*, учитеље српских вероисповедних школа новосадских и многа друга угледнија лица. После парастоса од присутних изражено је саучешће брату покојникову г. Мити и његовој госпођи.

Нека је Змају-Јовану вечна успомена међу нама! А Задрузи Срба Занатлија Новосађана и њеној певачкој дружини „Невену“ — част и хвала!

— **† Јоца Кода.** Јуче у 11 с. пре подне преминуо је овде после кратке, тешке болести Јоца *Кода*, трговац, у 45. години живота. Покојни Јоца беше рођени брат г. Мите Коде, трговца, и г. дра Александра Коде, лекара овдашњег. Мртво тело покојниково опојаће се данас по подне у 5 с. у св. успенској цркви, а затим на успенском гробљу сахранити. Нека му је лака црна земља и вечан спомен!

— **† Мирослава Ђ. Миросављевићева.** Страшан удар задесио је г. Ђоку П. *Миросављевића*, управника Срп. Тргов. Удружења, и његову супругу гђу Јелену; њихова мила ћерка *Мирослава* преминула је јуче по подне у 1 сат после седмодневног боловања у цвету свог млађаног живота — тек је ступила у 16. годину Опште је саучешће према тешко ојађеним родитељима, које задеси тако велики удар. Покој нека је души младе покојнице, која тако прерано, тако превремено леже у хладни гроб!

— **Рукоположење.** Српски патријарх рукоположио је дана 2. (15.) августа о. г. свршеног богослова Живка *Војводића* за ђакона, а идућег дана за пресвитера. Нови свештеник је богоштовном одељу кр. земаљске владе у Загребу предложен за катихету на кр. малој реалној гимназији у Митровици у место досадањег катихете г. Јована Николића, који се на овој служби захвалио. Истога дана рукоположен је и монах манастира Беочина Гедеон (Ђорђе) *Кришовац* за ђакона, који је примљен у статус дворских калуђера и одређен на службовање код архидијецезалне епархијске управе.

— **Верење.** Г. Милан Т. *Мирков* из Вел. Кикинде верио се са госпођицом Софијом *Младеновићевом* из Вршца. Честитамо вереницима!

Новости са стране.

— **Сахрана јуначког руског морнара у туђини.** Како „Рајтеров Биро“ јавља из Чифу-а, тамо је 4. (17.) о. м. сахрањен руски морнар *Валовић*, чије је тело море избацило на обалу. Морнар Валовић са руског контр-миноносца „Рјешитељног“ (на који су Јапанци онако разбојнички напали у чифуској луци) *бацио је сам пеш Јапанаца са палубе „Рјешитељног“*, док га није куршум погодио у срце. Тужних и дирљивих призора било је на погребу морнара Валовића, чије ће име бити предаване далеким поколењима руских морнара. Мртвачки сандук са телом Валовићевим постављен је на дворишту француске болнице, у којој лежи рањен и храбри заповедник „Рјешитељног“, лајтнант *Рошчаковски*. Тај честити официр не мареći за то, што му куршум још није био извађен из ноге, устане и ослањајући се на два морнара рамљући изиђе на двориште, где мртав лежаше његов храбри морнар. Лајтнант Рошчаковски, гушећи се сузама, паде на мртвачки сандук и ту горко плакаше. Он је положио и венац на сандук. Том тужном погребу присуствоваху и велико-британски и руски конзул, а одељење кинеских морнара са једне кинеске крстарице одало је јуначком руском морнару војничку почаст плотуном из пушака.

— **Јапанско дивљаштво.** Командант „Рјешитељног,“ лајтнант *Рошчаковски*, показао је лекарима и посетиоцима у француској болници у Чифу рану од *уједа*, коју му је зубима задао јапански официр, кога је он опалио песницом у лице и ухватио се с њим у коштац на палуби „Рјешитељног.“ Бадава, Азијат остаје Азијат: кад не може друкче, он уједа као поган пас! Леп официр! — Лајтнанту Рошчаковском оперирана је 5. (18.) о. м. куршумом рањена нога.

— **Нова удаја принцезе Шимеј.** У прошлу среду позната принцеза *Шимеј* ступила је у грађански брак са неким сињором Гвиљелмом *Рикардом*, бившим талијанским жељезничаром. Младожења се с њоме упознао једном приликом кад је путовала са својим Циганином Риговом. Риго ће добити 600 фуната стерлинга одштете, пошто је потписао изјаву, да да бившу принцезу ослобођава свих даљих обавеза. Нови пар провешће „медени месец“ у Паризу. Сињор Рикардо има доста пара и официозно се јавља, да се бивши тилијански кондуктер не мисли више враћати на своју дужност и да напушта каријеру у жељезничкој служби. Веле, да је принцеза исто онако лепа, као и пре десет година. А једном интервјуверу изјавила је принцеза, да је њен муж најлепши човек на свету! На какве лудорије неће једна хистерична женска пасти!

НОВИЈЕ.

Будимпешта, 10. августа. Кр. уг. министар богочасти и јавне наставе јавља, да је Њ. В. краљ *ставио под секвестар* сталум *рожњовске бискупије*. Та необична мера предузета је зато, што се та бискупија од дуго година налази у великим материјалним неприликама. Осим тога министарски изасланик је констатовао велике неправилности, недостатке и оштете у руковању са добрима бискупије.

* * *

Руско-јапански рат.

Берлин, 10. августа. „Локаланцајгеру“ телеграфишу из Петрограда 9. о. м.: По извештајима очевидаца, беше после једног од последњих јуриша на Порт-Артур *земљиште на далеко покривено мртвим Јапанцима*. Нападачи су на целој линији сузбијени. *Страшну пустош* начинише *округли лагумови*, које Руси наместише, на којима је међу осталима *уништена читава јапанска колона*, која се састојала из *шест* пешадиских батаљона. У вече и целе ноћи *милили* су *рањени Јапанци* са бојишта к руским утврђењима, *молећи јела и воде*. Сви су нахрањени, напојени, завијени па онда послати њиховима.

Лондон, 10. августа. С руске стране уверавају, да ће руске нападне операције отпочети месеца септембра.

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву „Браника“.

Цариград, 11. августа. Ухапшен је један човек, који је имао код себе тачне планове за разорење железничке станице у Једикуле, предграђу Стамбола.

* * *

Руско-јапански рат.

Петроград, 11. августа. Арсенал и индустриска предузећа израдише огромне намирнице за зимски рат.

Шангај, 11. августа. Кинеска влада је позвала руске ратне бродове у овдашњој луци, да отпутују или да се разоружају, јер ће иначе Јапан спречити повреду (!) међународног права.

Петроград, 11. августа. Цар је издао проглас о помиловању криваца. Укидају се телесне казне за сељаке и војнике. Политичким злочинцима такође се опрашта велики део казне. Ставља се у изглед брига за васпитање деце војника, који погину у рату с Јапаном.

Токио, 11. августа. Оклопница „Севастопољ“ изишла је у уторак из Порт-Артура и наиђе на мину. Брод се јако нагнуо на десно и морао се вратити у луку.

Стечај.

На новоотвореној **женској школи у Српском Крстуру** овим се **стечај** отвара **за учитељицу.**

Плата је за дневну и повторну школу 600 круна, станарине 100 круна, паушал 20 круна, у име огрева 30 круна, за спољну башту 10 круна са петогодишњом повишицом.

Дужности су прописане Школском Уредбом.

Разреде додељује местни школ. одбор.

Молбенице са потребним сведоцбама треба послати до 12. (25.) септембра о. г. местном школском одбору.

Из редовне седнице срп. правосл. школ. одбора, држане у *Српском Крстуру* 2. (15.) августа 1904. г. 385 3—3

Сима Моцић перовођа. **Спасоја Јајагин** предс. шк. одбора.

---

†

Јављам свима својим сродницима, пријатељима и познаницима, да ћемо нашој милој, незаборављеној и јединој кћери

ДЕСАНКИ ГОМИРАЦ,

преминулој у 17. години млађаног живота 1903. 19. септ. (2. окт.) у овдашњој св. цркви давати годишњи парастос дана 14. (27.) августа.

Уједно најтоплије захваљујем се свима горе споменутима, који нам до данас у превеликој тузи и жалости изразише своје усмено и писмено саучешће и донекле ублажише наше преболно родитељско срце.

У име ожалошћене породице.

У **Јакову**, 9. (22.) августа 1904.

Тужни отац:
ЈОВАН ГОМИРАЦ
парох.

392 1—1

Управник: **Др. Мих. Полит-Десанчић.**

Одговорни уредник: **Јанко Перић.**

ОГЛАСИ.

Помодно-мануфакт. и галантериска трговина

ВАСЕ СРДАНОВИЋА

у ПАНЧЕВУ

потребује за мануфакт. одељење

више спомоћника.

Првенство имају они, који говоре српски, немачки и мађарски, и при том морају добри продавци бити. 393 1—2

Ступање 1. или 15. септембра п. р.

ЈОВАНА ШОМАНА СИН

СТЕВАН ШОМАН,

каменорезац и поседник мајдана.

I. јужно-угарска фабрика десинованих тучних и цементних плоча.

Творница у својој новој кући — до хотел Фабрије дунавска улица број 8.

Највеће стовариште надгробних камења

Филијала: у средини дунавске ул. бр. 24.

Основана у НОВОМ САДУ. 1865. год.

275 47—

Усљед смрти мога супруга

Пере Фабрија

ИЗДАЈЕМ ХОТЕЛ

који се састоји из 24 собе, на више година **под закуп,** а исто тако продајем на партије старо, ново, црно и бело

ВИНО

из мога подрума.

Нови Сад, 3. августа 1904.

353 4—6 Уд. **ЕЛЕОНОРА ФАБРИ.**

Нова штампарија

деоничарског друштва „Браника“

започела је свој рад и препоручује се српској и страној публици за израду сваковрсних штампарских послова уз најумеренију цену.

Машина најновије конструкције за штампарију, набављена је из Немачке у знаменитој фабрици **Франкентал,** а слова су набављена из цар. и крал. дворске словоливнице **Попелбаум** у Бечу.

Подузеће са новом штампаријом чисто је трговачко, те ће гледати да своје муштерије, **лепом, чистом** и **укусном израдом** уз **најумеренију цену** задовољи. Црквене и политичне општине за своје наруџбине добијају рабат.

Подузеће са новом штампаријом није подузеће појединца који мора гледати на велику добит, већ је подузеће деоничара који нису спали на велику добит, јер су основали штампарију у родољубивој цели.

Штампарија се налази у Новом Саду у грчкошколској улици број 11. у кући др. Полита, камо се и наруџбине имају слати. 225 41—

ЗНАТНО СНИЖЕНЕ ЦЕНЕ! ЗНАТНО СНИЖЕНЕ ЦЕНЕ!

ТРГОВИНА НАМЕШТАЈА

филијала Божић и Мецинг у Новом Саду.

Због превеликог производа наше Осечке творнице кућевног намештаја у стању смо од данас нашу припознату солидну и богато израђену робу: **као спаваће собе, ручаонице, салоне** и т. д. и т. д. давати са знатно сниженим ценама, те најучтивије умољавамо врло поштовану публику, како из места тако и са стране, да овом приликом изволи нашу радњу што боље посетити.

За солидну и брзу послугу јамчимо.

Са поштовањем 280 16—52

Божић и Мецинг

Дунавска улица број 36. у г. Пајевићевој кући.

По високој кр. земаљској влади проглашена лековитом водом рудницом

чиста алкаличко-муриатичка

апатовачка киселица

није само најбоље и најздравије

столно пиће,

већ је и најкориснија и најгласовитија

лековита вода

која је од првих лечничких ауторитета препоручена и делује ненадкриљиво код болести **желудца, плућа, гркљана,** разних **катара, астме, мехура, каменица, хемороида** (златне жиле), **натеклих и зрнатих јетара, жгаравице** и разних **женских болести.**

Одликована са 13 златних и сребрних колајна.

„Управитељство врела Апатовачке киселице“

ЗАГРЕБ, ИЛИЦА бр. 17. 101 33—100

Добива се у свим лекарнама, трговинама мирођија, ресторацијама и гостионама.

Власник и издавалац: Деоничарско друштво „Браник“. **Штампарија деоничарског друштва „Браника“**